

Tomasz Schimanek

**Najważniejsze wnioski z paneli ekspertów
organizowanych w ramach cyklu seminariów
"Rola i modele fundacji w Polsce i w Europie"**

Rozwiązania prawne, które należy utrzymać

Zakładanie fundacji i likwidacja	<ul style="list-style-type: none">➔ dotychczasowa procedura tworzenia fundacji przez spisanie aktu notarialnego i rejestrację sądową,➔ zachowanie szczególnych przywilejów dla fundacji realizujących cele publicznie użyteczne (zwłaszcza w sytuacji, gdyby wprowadzono możliwość tworzenia fundacji prywatnych),➔ zakaz tworzenia fundacji przez skarb państwa i samorządy terytorialne.
Nadzór nad fundacjami	<ul style="list-style-type: none">➔ utrzymanie obecnego obowiązku nadzoru nad wszystkimi fundacjami, w tym również nad fundacjami prawa prywatnego, gdyby się takie pojawiły; zakres i instrumenty nadzoru powinny być jednak zróżnicowane, np. w zależności od wysokości przychodów fundacji czy też posiadania statusu pożytku publicznego,➔ przedmiotem kontroli fundacji – tak jak obecnie - powinna być zgodność celów statutowych z prawem, zgodność prowadzonej działalności z celami statutowymi oraz prowadzenie gospodarki finansowej zgodnie z obowiązującymi przepisami,➔ utrzymanie podstawowych elementów nadzoru, jakimi są roczne sprawozdania merytoryczne i finansowe.

Rozwiązania prawne, które należy utrzymać

Gwarancje niezależności i sposób zarządzania	<ul style="list-style-type: none">➔ obecna swoboda w tworzeniu fundacji, w tym także kształtowaniu jej przez fundatora,➔ istniejący obowiązek tworzenia organu zarządzającego fundacją,➔ możliwość bycia przez fundatora członkiem zarządu fundacji, ale bez żadnych dodatkowych uprawnień,➔ możliwość wynagradzania członków organu zarządzającego z tytułu pełnionych funkcji,➔ możliwość łączenia funkcji w organie zarządzającym z zatrudnieniem w charakterze pracownika fundacji.
Finanse	<ul style="list-style-type: none">➔ możliwość korzystania przez fundacje z różnych, dostępnych prawem form i mechanizmów finansowania,➔ możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, z zastrzeżeniem, że ma ona charakter pomocniczy w stosunku do działalności statutowej fundacji,➔ możliwość dokonywania odpisów podatkowych od przekazywanych fundacjom darowizn, zarówno przez osoby fizyczne, jak i prawne (zaproponowane zostały natomiast modyfikacje, jeżeli chodzi o sposób dokonywania odpisów).

Rozwiązania prawne, które należy utrzymać

Fundacja
pożytku
publicznego

- utrzymanie możliwości prowadzenia przez fundacje pożytku publicznego działalności gospodarczej i odpłatnej statutowej,
- utrzymanie dodatkowych obowiązków i uprawnień dla organizacji (fundacji) pożytku publicznego, jednak ich zakresy wymagają dyskusji.

Kwestie, które wymagają zmiany lub uzupełnienia

Zakładanie fundacji i likwidacja	<ul style="list-style-type: none">➔ wprowadzenie w chwili tworzenia fundacji obowiązku zapewnienia zasobów majątkowych, które zagwarantowałyby realizację celów statutowych (jednak szczegóły takiego rozwiązania wymagają dalszej dyskusji),➔ stworzenie możliwości wprowadzania zmian w statucie bez konieczności zapisania takiej możliwości w samym statucie (statut mógłby być zmieniany np.: za zgodą sądu, na wniosek fundatora lub organów fundacji, w zakresie dotyczącym celów działalności, organów fundacji, czy sposobu jej likwidowania).
Nadzór nad fundacjami	<ul style="list-style-type: none">➔ włączenie do zakresu przedmiotowego nadzoru nad fundacjami jawności i przejrzystości działania fundacji,➔ określenie, że podstawową formą upubliczniania sprawozdań jest strona internetowa fundacji.

Kwestie, które wymagają zmiany lub uzupełnienia

Gwarancje niezależności i sposób zarządzania	<ul style="list-style-type: none">➔ konieczność usunięcia z ustawy o fundacjach zapisu, że fundacja działa w celach zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej,➔ wprowadzenie zapisu o kolegialności zarządu fundacji (jednoznaczne wykluczenie jednoosobowego zarządu),➔ zapisanie, że decyzje o likwidacji (przekształceniu) fundacji, o zmianie celów statutowych i zmianie innych zapisów statutu muszą być wspólnymi decyzjami fundatora i zarządu fundacji lub – o ile fundator nie chce lub nie może podjąć takich decyzji – wyłącznymi decyzjami zarządu fundacji.
Finanse	<ul style="list-style-type: none">➔ wprowadzenie możliwości funkcjonowania fundacji zarówno w oparciu o środki pozyskiwane z zewnątrz, jak i dochody z pomnażania kapitału założycielskiego (wieczystego),➔ wprowadzenie do obowiązującego prawa instytucji kapitału żelaznego; przy czym dalszej dyskusji wymaga kwestia, czy powinien być to instrument dostępny dla wszystkich organizacji pozarządowych, czy tylko dla fundacji,

Kwestie, które wymagają zmiany lub uzupełnienia

Finanse

- ➔ **modyfikacja sposobów dokonywania odpisów od darowizn i obowiązujących limitów; dla osób fizycznych proponowane jest podwyższenie obecnego limitu odpisów darowizn z 6% do 10%, w przypadku osób prawnych proponowane są różne sposoby obliczania limitu, z pewnością wymagające głębszej dyskusji,**
- ➔ **ustawowe zwolnienie od podatku aktywów przekazywanych na założenie fundacji,**
- ➔ **koncesjonowanie zbiórek publicznych wyłącznie w zakresie podstawowych form, czyli zbiórka do puszki, zbiórka uliczna i sprzedaż cegiełek,**
- ➔ **wyłączenie z obowiązku koncesjonowania zbiórek publicznych: kampanii sms-owych, pozyskiwania wpłat 1%, apeli o wpłaty ogłaszanych w mediach, zamieszczania numeru konta w materiałach promocyjnych.**

Kwestie, które wymagają zmiany lub uzupełnienia

Fundacja pożytku publicznego

- ➔ zmiana definicji pożytku publicznego, odejście od podmiotowego określenia statusu publicznego,
- ➔ **ustanowienie mechanizmu, który umożliwiłaby przyznawanie statusu organizacji pożytku publicznego przede wszystkim przez wzgląd na faktycznie prowadzoną działalność, odpowiadającą definicji pożytku publicznego.**

Kwestie, które budzą kontrowersje i wymagają dalszej dyskusji

Zakładanie fundacji i likwidacja	<ul style="list-style-type: none"> ➔ określenie wysokości ewentualnego minimalnego, wymaganego prawem kapitału założycielskiego fundacji oraz określenie zakresu jego stosowania (np. tylko do fundacji pożytku publicznego), ➔ wprowadzenie możliwości zakładania fundacji realizujących cele prywatne, ➔ uregulowanie tworzenia i działania podmiotów „około fundacyjnych” (np. fundacji niesamodzielnych funkcjonujących w oparciu o umowy cywilno-prawne), ➔ wprowadzenie możliwości tworzenia fundacji przez podmioty zagraniczne (osoby fizyczne i prawne), na tych samych zasadach jak podmioty polskie.
Nadzór nad fundacjami	<ul style="list-style-type: none"> ➔ większość szczegółowych kwestii dotyczących nadzoru wymaga dalszej dyskusji, począwszy od tego, kto powinien pełnić ten nadzór, poprzez jego zakres przedmiotowy i podmiotowy, stosowane instrumenty nadzoru i sankcje, ➔ wyraźnie zarysowała się jednak opinia, że fundacje o niewielkich przychodach i małym kapitale założycielskim czy też fundacje nie korzystające ze środków publicznych powinny podlegać mniejszym rygorom w zakresie nadzoru niż pozostałe fundacje.

Gwarancje niezależności i sposób zarządzania

- ➔ wprowadzenie obowiązku tworzenia organów nadzoru wewnętrznego, niezależnych od zarządu fundacji,
- ➔ o ile taki obowiązek pojawi się w ustawie, wprowadzenie zapisu dotyczącego zakazu zatrudniania w fundacji członków organu nadzoru,
- ➔ wprowadzenie osobistej odpowiedzialności członków władz fundacji za szkody powstałe w wyniku działalności fundacji,
- ➔ upublicznianie wysokości wynagrodzeń osób zatrudnionych w fundacji,
- ➔ ustawowe uregulowanie kwestii zapobiegania konfliktom interesów,
- ➔ ustawowe określenie kodeksów etycznych i standardów działania fundacji,
- ➔ prawne zróżnicowanie rygorów dotyczących fundacji, w zależności od typów/rodzajów fundacji.

Finanse

- ➔ **konieczność i zakres określenia w prawie warunków inwestowania kapitału żelaznego**
- ➔ **konieczność i zakres określenia w prawie warunków wydatkowania kapitału żelaznego,**
- ➔ **zakres podmiotów, które mogłyby korzystać z kapitału wieczystego,**
- ➔ **modyfikacja sposobu dokonywania odpisu darowizn w przypadku osób prawnych (zmiana podstawy obliczania limitu odpisu i zmiana jego wysokości),**
- ➔ **określenie mierzalnych kryteriów oceny rozmiarów działalności gospodarczej służącej realizacji celów statutowych.**

**Fundacja
pożytku
publicznego**

- ➔ **redefinicja sfery pożytku publicznego, a także podmiotowego zakresu jej stosowania,**
- ➔ **umieszczenie regulacji dotyczących pożytku publicznego (np. w ustawach podatkowych),**
- ➔ **powołanie specjalnej, centralnej instytucji (na wzór Charity Commission), która pełniłaby funkcję organu nadzorującego sferę pożytku publicznego oraz rozważenie, kto miałby ją powoływać, jaki byłby zakres jej kompetencji, jaki zakres kontroli i ewentualne sankcje,**
- ➔ **modyfikacja zakresu zarówno obowiązków, jak i uprawnień organizacji (fundacji) pożytku publicznego.**

Kwestie, które nie znalazły akceptacji

Zakładanie fundacji i likwidacja	<ul style="list-style-type: none"> ➔ możliwość likwidacji fundacji w drodze decyzji organu kontroli administracyjnej.
Nadzór nad fundacjami	<ul style="list-style-type: none"> ➔ propozycja wprowadzenia obowiązku ujawniania listy darczyńców (darczyńcy powinni być ujawniani tylko gdy wyrażą taką wolę).
Gwarancje niezależności i sposób zarządzania	<ul style="list-style-type: none"> ➔ wprowadzenie obowiązku ubezpieczenia członków władz fundacji od odpowiedzialności cywilnej.
Finanse	<ul style="list-style-type: none"> ➔ zakaz pokrywania się działalności statutowej z działalnością gospodarczą, ➔ konieczność prowadzenia działalności gospodarczej w formie wydzielonej struktury organizacyjnej, ➔ zakaz prowadzenia działalności gospodarczej dla organizacji pożytku publicznego (w tym fundacji).

Dziękuję za uwagę